

ФМУ 55-НС1 - 033/05.06.2024 г.

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“

Автор на дисертационния труд: Александър Стайков Стайков

Тема на дисертационния труд: „БИЗНЕС ОБЩНОСТИТЕ – ФАКТОР ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА“

Научни ръководители:

Проф.д-р Тони Михова

Проф.д-р инж. Валентина Николова-Алексиева

Рецензент: Доц. д-р инж. Николай Стоюв Катранджиев, Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.7. Администрация и управление, Научна специалност „Икономика и управление“, определена за член на научното жури със заповед №ОЖ-3.7-04 от 20.03.2024г. на Ректора на Технически университет София

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научноприложно отношение.

Представеният за обсъждане дисертационен труд е посветен на изследване на влиянието на дейността на бизнес общностите за устойчивото развитие на регионалната икономика, като отправна точка за постигане на регионално устойчиво развитие.

В условията на динамично развитие на процесите на сближаване и повишаване на конкурентоспособността на икономиките на страните члнки на Европейския съюз неминуемо възниква и въпросът на запазване регионалното разнообразие и особеностите на развитието на регионите в отделните страни. Целта е да се постигне устойчивост в развитието на регионалните икономики с отчет на особеностите и традициите в социално-икономическото, културно и териториално развитие на тези региони. Анализите обаче показват, че липсват програмни документи, описани модели, практики и индикатори за оценка на влиянието и възможностите на бизнес общностите в процесите за постигане на устойчиво развитие на регионите.

На тази основа може да се каже, че актуалността на темата е обоснована от четири предпоставки:

1. Важността на проблема за устойчивото развитие на регионалната икономика като за обществото, така и за бизнеса и възможностите за открояване на значими обществени, политически и икономически проблеми.

2. Нарастване на ролята на бизнеса и бизнес общностите в процеса на устойчиво развитие на регионите, в контекста на необходимост от инвестиции в иновации, технологии, регионална конкурентоспособност и др.

3. Възможностите за по-ефективно използване на модели, практики и финансови средства от европейските фондове насочени към регионалното развитие и реализирането на регионални политики в областта на устойчиво развитие на регионалната икономика.

4. Необходими са задълбочени научни изследвания на възможностите на бизнес общностите като фактор за устойчиво развитие на регионалната икономика.

Изразявам мнение, че разработваният в дисертационния труд проблем, както и конкретните задачи са във висока степен актуални и значими в научно и научноприложно отношение.

2. Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния материал.

Докторантът познава добре състоянието на проблема, обект на изследване. В дисертационния труд е представен задълбочен литературен обзор, който включва 105 източници, от които 20 са електронни. От посоченият общ брой източници, 9 са на български езици и 76 - на латиница. Прави впечатление, че преобладаващият брой източници са научни статии и публикации анализиращи разглеждания проблем и въпроси произтичащи от него от последните години, което доказва познаване на съвременното състояние на проблема.

В първа глава са разгледани основни постановки и са представени бизнес модели за устойчиво развитие на регионалната икономика. Проучването се базира на достатъчен като обем, добре подбран и систематизиран емпиричен материал, съобразен целите и задачите на изследването.

Професионалният опит на автора на дисертационния труд в областта на местното управление като експерт и директор на Общинско предприятие (от 2009 до 2019 г.) и като изпълнителен директор на СНЦ „Бизнесът за Пловдив“ е още едно доказателство за добро познаване на проблематиката на местното управление и бизнес общностите в региона на Пловдив.

Обобщавам: Александър Стайков познава проблематиката на дисертационния труд, наясно е със съвременното ѝ състояние и добре интерпретира литературния материал.

3. Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Методологията и методика на изследването е представена във втора глава и тя е в съответствие с неговата цел. Приложеният инструментариум дава възможност да се покаже ролята и влиянието на бизнес общностите върху устойчивото развитие на регионалната икономика. Представен е обобщен модел на изследването и операционен модел на изследването, които са собствена разработка на докторанта.

Описаната методика и модели на изследване са методика и модел на успешно реализиран проект за анализ.

Целта на дисертационния труд е да се проучи ролята и дейността на бизнес общностите като ключов фактор за устойчиво развитие на регионалната икономика на област Пловдив, На тази база да е разработен концептуален модел за повишаване на тяхната иновационна активност.

Основната теза, която се защитава в дисертацията е че, бизнес общностите в област Пловдив могат да се разглеждат като ключов фактор за устойчиво развитие на регионалната икономика.

За постигането на посочената цел докторантът си поставя задачи насочени към систематизиране на теоретическите знания за устойчиво развитие на регионалната икономика и влиянието на бизнес общностите върху него;

анализиране ролята на бизнес общностите за устойчиво развитие на регионалната икономика; разглеждане моделите за участие на бизнеса в процеса на устойчивото развитие на икономиката; разработване на методика за изследване на влиянието на дейността на бизнес общностите върху устойчивото развитие на регионалната икономика; разработване на концептуален модел за повишаване иновационната активност на бизнес общностите.

Предметът и обекта на изследване са логически свързани с изследователската теза формулираните цел и задачи.

При изследването си докторантът използва набор от методи и подходи - системен и комплексен подход, метода на кабинетното изследване, съчетаване на количествени и качествени методи, методи за социологически изследвания в частност анкетен метод, статистически методи за обработка и анализ на информацията - дескриптивен анализ корелационен анализ, графичен анализ, тест χ^2 на Pearson за проверка на хипотези за наличие на връзка между категорични променливи и други.

Резултатите са показани в 5 таблици и 21 фигури.

Считам, че получените резултати, изводи и оценки са обективна основа за постигане на целите и задачите на изследването. Разработената методична основа и подходи осигуряват изпълнението на целта и поставените задачи в дисертационния труд.

4. Кратка аналитична характеристика на естеството и оценка на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд.

Структурата на дисертацията е съобразена с избраната методика. Проектът на дисертационен труд включва: въведение, три глави, заключение, списък на приносите, списък на използваната литература, и едно приложение с общ обем 170 страници.

В първа глава чрез представената теоретична обосновка са показани уменията на докторанта да прави литературен обзор, да работи с нормативни документи, да покаже основната същност на ключовите понятия. Представянето на теоретичния материал, запознаването с някои теоретико-методологични проблеми на устойчивото развитие на регионалната икономика, същността и ролята на развитието на бизнес общностите са подходяща основа на емпиричното изследване, представено в глава втора и трета.

Във втора глава се проявява компетентността на докторанта, която му позволява да направи анализ на ролята на бизнес общностите в постигането на устойчиво развитие на регионалната икономика.

В тази глава са показани в систематизиран вид използваните в изследването методология, методика и подходи на изследването, източниците на информация, инструментариумът, на базата на които са разработени моделите за анализ и оптимизация на процесите, насочени към устойчивото развитие на регионалната икономика. Представена е подробна характеристика на анкетния метод и проведените полу-структурирани интервюта за проучване на мнението на бизнеса от регион Пловдив.

В трета глава авторът представя основните бизнес организации в регион Пловдив, кратък социално икономически профил на региона, който е важен фактор

при събирането на емпиричните данни и техния анализ в контекста на изследването на актуалното състояние на регионалната икономика и е разработен SWOT анализ на регион Пловдив. На тази основа се разработва концептуален модел за иновативната активност и ефективността на бизнес общностите.

Отделните глави завършват с изводи, следствие от резултатите на изследването.

В заключението са систематизирани 14 основни бариери пред устойчивото развитие за бизнеса в регион Пловдив.

Като краен резултат може да се каже, че докторантът показва добри умения, солидни практически познания и способност за самостоятелно научно изследване и формулиране на точни изводи и препоръки.

5. Научни и научноприложни приноси на дисертационния труд.

Приемам представената справка за приноси от докторанта, които могат да се обобщят и оценят като научни и научноприложни.

А/ Научни приноси:

1. На основата на задълбочен преглед и анализ на теорията в областта на регионалното устойчиво развитие и влиянието на бизнес общностите върху него са систематизирани основните понятия и категории;

2. Предложено е работно определение на понятието «бизнес общности»;

3. Представен теоретичен модел, показващ връзката между създаването на бизнес общности и устойчивото развитие на регионалната икономика.

4. Разработен е и е представен Концептуален модел за организация на иновационната активност в бизнес общностите.

Б/ Научно-приложни приноси:

1. Прилагайки комплексен сравнителен анализ и отчитайки участието на бизнес общностите са оценени и показани възможностите за развитие на регионалната икономика;

2. Обосновани са възможностите за подобряване на устойчивото развитие на региона чрез участието на бизнеса в бизнес общностите.

6. Оценка за степента на личното участие на дисертанта в приносите.

Професионалният опит на докторанта в областта местното управление и управлението на бизнес общностите допринася за високата степен на лично участие на дисертанта в посочените приноси.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд:

Във връзка с дисертацията са публикувани пет статии. Три в съавторство и две самостоятелни на български език. Общият брой точки от тези публикации е 33,3, което отговаря на националните минимални изисквания за присъждане на ОНС «доктор» в ПН 3.7 Администрация и управление.

8. Използване на резултатите от дисертационния труд в научната и социалната практика.

Резултатите от изследването имат практическа стойност и могат да се прилагат в дейността на бизнес общностите в страната за превръщането им в значим фактор за устойчивото развитие на регионалната икономика.

9. Оценка на съответствието на автореферата с изискванията за изготвянето му, както и на адекватността на отразяване на основните положения и приносите на дисертационния труд.

Представеният автореферат е в обем от 32 страници текст, структуриран в 2 части с 3 глави във втора част в съответствие със структурата на дисертационния труд.

10. Мнения, препоръки и бележки.

Комплексната ми оценка за дисертационния труд е, че той е разработка, в която е показано добро познаване на материята, както от теоретичен аспект, така и от гледна точка на практическата ѝ приложимост.

Препоръките ми са свързани с популяризиране на практическите насоки и конкретните предложения за превръщането на бизнес общностите във фактор за устойчиво развитие на регионалната икономика и в други региони на страната.

Имайки предвид високият потенциал на дисертанта, препоръчвам също задълбочаване на бъдещите научни изследвания в областта на развитието на бизнес общностите с оглед подпомагане на устойчивото развитие на регионалната икономика.

Имам и една бележка - Считаю, че в заключението би трябвало по-категорично да се представи извод за постигната целта на изследването и да се очертаят основните насоки за бъдещо развитие на изследването.

11. Заключение

Въз основа на направения анализ, давам с пълна убеденост и категоричност ПОЛОЖИТЕЛНА оценка на разработения дисертационен труд и предлагам на почитаемите членове на Научното жури да присъди на Александър Стайков Стайков образователната и научна степен „доктор” по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление: 3.7 Администрация и управление, научна специалност Икономика и управление .

Дата: 07.05.2024 г.

Рецензент:

/Доц. д-р инж. Николай Катранджиев/

ФМ455-НС1 - 033/05.06.2024;

REVIEW

on a dissertation work for acquiring the educational and scientific degree
"Doctor of Philosophy – PhD"

Author of the dissertation work: Alexander Staikov Staikov

Dissertation topic: BUSINESS COMMUNITIES – A FACOR FOR
SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGIONAL ECONOMY

Scientific supervisors:

Prof. Toni Mihova, PhD

Prof. Dipl. Eng. Valentina Nikolova-Aleksieva, PhD

Reviewer: Assoc. Prof. Dipl. Eng. Nikolay Stoyuv Katrandzhiev, PhD, higher education area 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.7. Administration and management, scientific specialty "Economics and Management", appointed as a member of the Scientific Jury by the order No. ОЖ-3.7-04 of 20.03.2024 of the Rector of Sofia Technical University.

1. Relevance of the problem, developed in the dissertation work, in scientific and scientific applied terms

The dissertation work, submitted for reviewing, is devoted to studying the influence of the activity of the business communities on the sustainable development of the regional economy as a starting point of sustainable regional development.

In the conditions of dynamic development of the processes of convergence and increasing the competitiveness of the economies of the European Union member states, the question of preserving the regional diversity and the peculiarities of the regional development in the individual countries, inevitably arises. The goal is to achieve sustainability in the development of the regional economies, taking into account the peculiarities and traditions in the socio-economic, cultural and territorial development of these regions. However, the analyses show that there is a lack of policy papers, described models, practices and indicators for assessing the influence, resources and potentialities of the business communities in the processes of achieving sustainable development of the regions.

On this basis it can be said that the topicality of the thesis is justified by four premises:

1. The importance of the problem for the sustainable development of the regional economy for both society and business and the opportunities to identify significant social, political and economic problems.
2. The increased role of the business and business communities in the process of sustainable development of the regions, in the context of the need for investments in innovation, technology, regional competitiveness, etc.
3. The possibilities for more effective use of models, practices and financial resources from European funds aimed at regional development and the implementation of regional policies in the field of sustainable development of the regional economy.

4. The need for in-depth scientific research of the potentialities of business communities as a factor for sustainable development of the regional economy.

I express the opinion that the problem, developed in the dissertation work, as well as its specific objectives, are highly relevant and significant in scientific and scientific-applied terms.

2. Degree of knowledge of the state of the problem and creative interpretation of the literary material

The doctoral student knows the state of the problem, which is the object of the study, well. The dissertation work presents an in-depth literature review, which includes 105 sources, 20 of which electronic. Of the total number of sources, 9 are in Bulgarian and 76 - in Latin-based languages. It is noteworthy that the predominant number of sources are scientific articles and publications, analyzing the considered problem and the issues, arising from it in the recent years, which confirms the PhD student's knowledge of the current state of the problem.

Basic assumptions are examined and business models for sustainable development of the regional economy are presented in the first chapter of the dissertation work. The study is based on sufficient in volume, well-selected and systematized empirical material, consistent with the aims and objectives of the research work.

The candidate's professional experience in the field of local government as an expert and director of a municipal enterprise (from 2009 to 2019) and as the executive director of the NGO "Business for Plovdiv" is another proof of a good knowledge of the issues of local government and of the business communities in the region of Plovdiv.

To summarize: Alexander Staykov knows the problems of the dissertation research and, being fully aware of their current state, interprets the literary material well.

3. Compliance of the chosen research methodology to the aim and objectives of the dissertation work

The methodology of the research, which is in line with the aim of the dissertation work, is presented in its second chapter. The applied methods make it possible to show the role and the influence of the business communities on the sustainable development of the regional economy. Two models of the study, the doctoral student's own developments, are presented in the work - a generalized and an operational model.

The described methodology and research models are a methodology and a model of a successfully implemented analysis project.

The aim of the dissertation work is to study the role and work of business communities as a key factor for sustainable development of the regional economy of Plovdiv region; on this basis to develop a conceptual model for increasing their innovation activity.

The main thesis, defended in the dissertation work, is that the business communities in the region of Plovdiv can be considered as a key factor for the sustainable development of the regional economy.

To achieve the stated goal, the doctoral student sets himself tasks, aimed at: systematizing the available theoretical knowledge about regional economies sustainable development and the influence of business communities on it; analyzing the role of the

business communities for sustainable development of the regional economy; examining models for business participation in the process of sustainable development of the economy; developing a methodology for studying the influence of the activities of business communities on the sustainable development of the regional economy; developing a conceptual model for increasing the innovation activity of the business communities.

The subject and the object of the study are logically related to the research thesis and to the formulated aim and objectives of the work.

The PhD student uses in his research a set of methods and approaches - a systematic and complex approach, the method of office research, a combination of quantitative and qualitative methods, sociological research methods, in particular the survey method, statistical methods for processing and analyzing information - descriptive analysis, correlation analysis, graphical analysis, Pearson's χ^2 test to test hypotheses for the presence of a relationship between categorical variables and others.

The results are shown in 5 tables and 21 figures.

I believe that the obtained results, conclusions and assessments are an objective basis for achieving the aim and objectives of the research. The developed methodological basis and approaches ensure the fulfillment of the goal and the tasks, set in the dissertation work.

4. Brief analytical description of the nature of the material, on which the contributions of the dissertation work are based, and assessment of its credibility.

The structure of the dissertation work is consistent with the chosen methodology. The project has a total volume of 170 pages and consists of: an introduction, three chapters, a conclusion, a list of contributions, a list of used literature, and an appendix.

Through the presented theoretical justification in the first chapter, the doctoral student's skills to make a literature review, to work with normative documents, to show the main essence of the key concepts are demonstrated. The presentation of the theoretical material, the introduction to some theoretical-methodological problems of the sustainable development of the regional economy, the nature and role of the development of business communities – all this is an appropriate basis for the empirical research, presented in chapters two and three.

The second chapter illustrates the competence of the doctoral student, allowing him to analyze the role of the business communities in achieving sustainable development of the regional economy. This chapter shows in a systematized form the methodology, the used research approaches, the sources of information, the means, on whose base the models for analysis and optimization of the processes aimed at the sustainable development of the regional economy have been developed. A detailed description of the survey method is presented, together with the semi-structured interviews, conducted to study the opinion of businesses from the region of Plovdiv.

In the third chapter, the author presents the main business organizations in Plovdiv region and a brief socio-economic profile of the region, which is an important factor in the collection of empirical data and their analysis in the context of the study of the current state of the regional economy, and a SWOT analysis of the region is made. A conceptual

model for the innovative activity and efficiency of the business communities is developed on this basis.

The individual chapters end with conclusions, resulting from the research findings.

Fourteen (14) main barriers to sustainable development for the business in the region of Plovdiv are systematized in the conclusion.

As a final result, it can be said that the doctoral student shows good skills, solid practical knowledge and the ability to independently conduct scientific research and formulate accurate conclusions and recommendations.

5. Scientific and scientific-applied contributions of the dissertation work

I accept the presented by the doctoral student reference for contributions, which can be summarized and evaluated as scientific and scientific-applied ones.

A/ Scientific contributions:

1. Based on a thorough review and analysis of the theory in the field of regional sustainable development and the influence of business communities on it, the main concepts and categories have been systematized;
2. A working definition of the concept "business communities" has been proposed;
3. A theoretical model has been presented, showing the relationship between the creation of business communities and the sustainable development of the regional economy.
4. A conceptual model for the organization of the innovation activity in business communities has been developed and presented.

B/ Scientific and applied contributions:

1. By means of applying a complex comparative analysis and taking into account the participation of the business communities, the possibilities for the development of the regional economy have been assessed and shown;
2. The possibilities for improving the sustainable development of the region through engaging the business in business communities have been well-grounded.

6. Assessment of the degree of personal involvement of the dissertation student in the contributions

The doctoral student's professional experience in the field of local government and business community management contributes to the high degree of his personal involvement in the mentioned contributions.

7. Assessment of the publications on the topic of the dissertation work

Five articles, related to the topic of the dissertation work, have been published. Three of them co-authored and two – independent, in Bulgarian. The total number of points from these publications is 33.3, which meets the national minimum requirements for awarding the educational and scientific degree "Doctor of Philosophy (PhD)" in the professional field 3.7 Administration and Management.

8. Use of the results of the dissertation work in the scientific and social practice

The results of the research have practical value and can be applied within the activities of the business communities in the country to make them a significant factor for the sustainable development of the regional economy.

9. Assessment of the compliance of the abstract with the requirements for its preparation, as well as of the adequacy of reflecting the main points and the contributions of the dissertation work.

The presented abstract contains a total of 32 pages of text, structured in 2 parts with 3 chapters in the second part in accordance with the structure of the dissertation work.

10. Opinions, recommendations and notes.

My complex assessment of the dissertation work is that it is a work in which a good knowledge of the subject is shown, both from a theoretical point of view and from the point of view of its practical applicability.

My recommendations are related to the popularization of the practical guidelines and the specific proposals for turning business communities into a factor for sustainable development of the regional economy of Plovdiv in other regions of the country.

Considering the high potential of the dissertation, I also recommend deepening the future scientific research in the field of the development of business communities with a view to supporting the sustainable development of the regional economies.

My only note is that the conclusion should more categorically present a conclusion, declaring that the aim of the research has been achieved and outlining the main paths of future development of the research.

11. Conclusion

Based on the performed analysis, I give with full conviction and unequivocally a POSITIVE assessment of the developed dissertation work and propose to the honorable members of the Scientific Jury to award to Alexander Staikov Staikov the educational and scientific degree "Doctor of Philosophy (PhD)" in the higher education area 3. Social, economic and law science, professional field: 3.7 Administration and management, scientific specialty „Economics and management “.

Date: 07.05.2024 r.

Reviewer:
/Assoc.Prof.Dipl.Eng.Nikolay Katrandzhiev, PhD/